

NÚCEM

NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH
MERANÍ VZDELÁVANIA

**Hodnotenie a interpretácia výsledkov testu externej časti
maturitnej skúšky v šk. roku 2007/2008**

francúzsky jazyk úroveň A, B, C

PhDr. Agnesa Fanová

Bratislava 2008

Obsah

1. Hodnotenie výsledkov testu z francúzskeho jazyka úroveň B, A, C	3
1.1 Interpretácia a hodnotenie úloh testu B (B1)	4
1.2 Interpretácia a hodnotenie testu A (B2)	10
1.3 Interpretácia a hodnotenie testu C (A2)	17
Záver	23
Literatúra	26

1. Hodnotenie výsledkov testu z francúzskeho jazyka úroveň B, A, C EČ MS 2008

V školskom roku 2007/2008 v rámci externej časti maturitnej skúšky (EČ MS) sa na testovaní z francúzskeho jazyka zúčastnilo 709 žiakov. Z nich na úrovni B (B1) maturovalo 423 žiakov, na úrovni A (B2) 242 žiakov a na úrovni C (A2) 44 žiakov.

Podľa štatistickej analýzy v testoch z francúzskeho jazyka v školskom roku 2008 boli dosiahnuté nasledovné priemery úspešnosti: 53,3 % na úrovni B (B1), 72,9 % na úrovni A (B2) a 32,0 % na úrovni C (A2).

Z nášho vlaňajšieho hodnotenia maturitných testov, ktoré bolo zamerané na časť gramatiky s prekryvom pre úrovne A (B2) a B (B1) v 1. podčasti vyplynulo, že sa vyskytli rovnaké problémy v oboch úrovniach, samozrejme, s rôznou mierou úspešnosti. V školskom roku 2007/2008 nebola v testoch A (B2), B (B1) žiadna podčasť spoločná, preto je potrebné hodnotiť každú úroveň a všetky úlohy osobitne.

Východiskami pre tvorbu testov EČ MS z predmetu francúzsky jazyk v školskom roku 2007/2008 boli odporúčania dokumentu **Záverečná správa zo štatistického spracovania testu francúzskeho jazyka úroveň A a B EČ MS 2007**, podľa ktorého by tvorcovia mali upriamiť pozornosť hlavne na stredne ťažké testové položky. Objednávka na tvorbu testov z predmetu francúzsky jazyk v školskom roku 2007/2008 určuje pre **úroveň B** (B1) nasledovné rozvrhnutie položiek: 7 veľmi ľahkých, 14 ľahkých, 32 stredne ťažkých a 7 náročných.

Tejto objednávke testov viac-menej zodpovedá aj špecifikačná tabuľka testu, v ktorej je kvalitatívne rozlíšenie položiek nasledovné: 6 veľmi ľahkých, 13 ľahkých, 31 stredne ťažkých a 10 náročných. (*Vzhladom na to, že štatistická analýza odporúča tvorcom testov sústrediť sa najmä na stredne ťažké položky, počet objednaných veľmi ľahkých a ľahkých položiek - tretina testu - sa nám zdal byť vysoký.*)

Keďže táto predkladaná interpretácia výsledkov testu z francúzskeho jazyka vychádza zo štatistických údajov, *je užitočné zjednotiť terminológiu vzťahujúcu sa na charakter jednotlivých položiek.* Štatistici totiž rozlišujú iba „ľahké položky s obťažnosťou pod 20 %, obťažné položky/úlohy nad 50 % a veľmi obťažné položky/úlohy s obťažnosťou 80 % a viac.“ (pracovná verzia Príručky vysvetľujúca pojmy v záverečných správach zo štatistického spracovania testov EČ MS, ŠPÚ, Bratislava 2007, str.12).

Kvôli spomínanému zjednoteniu termínov v správach o štatistickom spracovaní testov francúzskeho jazyka a v príslušných objednávkach, ako aj v špecifikačných tabuľkách, by sa položky mali deliť na:

- 1/ veľmi ľahké – pod 10 % obťažnosti,
- 2/ ľahké – pod 20 % obťažnosti,
- 3/ stredne ťažké – v rozpätí 20 % – 50 %,**

4/ obťažné – v rozpätí 50 % – 80 %,

5/ veľmi obťažné – nad 80 % obťažnosti.

Zostáva ešte posúdiť, či je percentuálne rozpätie pre stredne ťažké úlohy (20 % – 50 %) dobre nastavené. (*Berieme do úvahy fakt, že prah úspešnosti u stredoškôľakov je 33 % a u vysokoškôľakov 60 % vedomostí. Podľa uvedeného by sa kategória stredne ťažkých úloh mala pohybovať v rozmedzí 30 % – 60 %.*)

1.1. Interpretácia a hodnotenie úloh testu B (B1)

Pri skúmaní výsledkov posledného **testu úrovne B** (B1) v tabuľke obťažnosti citovanej štatistickej správy (tab. 22, str. 17) sa dozvedáme, že:

2 položky boli veľmi ľahké v porovnaní so 7 veľmi ľahkými podľa objednávky,

4 položky boli ľahké v porovnaní so 14 ľahkými podľa objednávky,

28 položiek bolo stredne ťažkých v porovnaní s objednanými 32 stredne ťažkými,

18 obťažných a

9 veľmi obťažných v porovnaní s objednanými 7 náročnými.

To znamená, že počet **46 stredných, t.j. nosných položiek** v objednávke (**14 + 32**) a v teste (**28 + 18**) je zhodný, pričom ale došlo k posunu v náročnosti položiek. Na jednej strane išlo o cieľ autorov vytvoriť predovšetkým stredne ťažké úlohy, na druhej strane tieto úlohy sa javili žiakom ako veľmi náročné.

Napriek tomu, že zastúpenie obťažných a veľmi obťažných úloh v teste je vysoké, test spoľahlivo meria vedomosti žiakov a dobre ich rozlišuje podľa prospechu v tomto predmete. Potvrďuje to aj **Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka úrovne B** (ŠPÚ, Bratislava 2008), str.43. „Reliabilita testu je vysoká (...). Vysoko diferencujúcich položiek, ktorých hodnota je okolo 50 % a viac, je takmer polovica – 28. Deväť z nich dosahuje citlivosť nad 60 %, taktiež deväť citlivosť nad 70 %, tri nad 80 % a dve nad 90 %.“ Tu sa dostávame k rozporu medzi očakávaním pedagógov, ktorí by radi videli lepšie učebné výsledky svojich žiakov a tvorcov testov, ktorí sa usilujú vytvoriť čo najkvalitnejší merací nástroj – test. V tejto situácii štatistici, ktorých úlohou je testy vyhodnotiť, akoby priamo nabádali tvorcov testov – a tiež aj pedagógov – k vysokej náročnosti v práci.

V troch položkách, a to v **1, 7 a 42**, sme súhlasili so zmenou v bodovaní, ktorá spôsobila zlepšenie pôvodnej priemernej známky testu B (B1) z **51,5 %** na **53,3 %**.

Počúvanie s porozumením vyšlo ako najťažšia časť testu pre gymnazistov, pre žiakov ostatných škôl bola najťažšia gramatika (Idem, obr.4, str.10). Celkovo úspešnosť v Počúvaní s porozumením bola 47,4 % a v Jazyku a jeho používaní (v gramatike a lexike)

47,3 %, čiže rozdiely priemerov sú minimálne. Nakoľko oba varianty testov 4540 i 4547 sú z hľadiska obťažnosti porovnateľné, budeme sa venovať hodnoteniu zástupného **testu č. 4540**.

Pre žiakov bola ťažká 1. podčasť a veľmi ťažká 3. podčasť, pričom prvá predstavovala výber zo štyroch možností a tretia doplňovanie slov z nahrávky do zhrňujúceho a preformulovaného textu.

Hneď v **1.** položke sa vyskytol problém v distraktore D, ktorý bol podľa štatistickej analýzy mätúci, lebo ho označili aj dobrí žiaci. Pritom vo francúzskom nadpise i v slovenskom podtitulku, samozrejme, aj v samotnej nahrávke bola informácia o prvej platni či hudobnom albume K. Wolfa, a teda otázke „Prečo Karl Wolf odmietol dôležitú zmluvu? = *Pourquoi K. W. a-t-il refusé un contrat important?*“ zodpovedala správna odpoveď B „Aby vytvoril svoj prvý album. = *Pour créer son premier album.*“, a nie distraktor D „Aby uviedol/spustil vlastný podnik. = *Pour lancer sa propre entreprise.*“. Keďže slovo **entreprise** znamená nielen podnik, podnikanie, ale aj akciu, operáciu, pristúpili sme na prebodovanie tejto položky.

Rovnako dopadla aj položka **7**, ktorej distraktor D bol údajne tiež mätúci. Išlo o vzťah J. Timberlaka ku K. Wolfovi, a teda na otázku „Môže J. Timberlake ovplyvniť kariéru K. Wolfa, autora a hudobného skladateľa? = *J. T. peut-il influencer la carrière de K. W. auteur-compositeur?*“ správna odpoveď je C: „Áno, J. Timberlake je veľmi známy americký spevák. = *Oui, J. T. est un chanteur américain très connu.*“

Je pravdepodobné, že informáciu žiaci nepochopili správne pre vyjadrenie v autenticknej nahrávke „*ça pourrait donner un bon coup de pouce à ma carrière* = to by mi mohlo pomôcť v kariére“, a preto sme súhlasili s prebodovaním aj tejto položky. V **Cieľových požiadavkách na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka úroveň B** (Bratislava 2004) na str. 8 v časti Slovná zásoba sa uvádza, že žiaci vedia používať časté frazeologizmy, ale tieto nie sú bližšie špecifikované. „**Donner un coup de main**“ alebo „**donner un coup de pouce**“ vo význame „pomôcť“ medzi časté frazeologizmy patria...

V 3. podčasti **Počúvania s porozumením** boli položky **15**, **16** a **17** s obťažnosťou nad 90 % a zároveň dosiahli vysoké percento neriešenosti spolu s ďalšími štyrmi položkami. Pritom v tejto úlohe išlo o doplňovanie jednoduchých slov (**profession** = profesia, **financière** = finančná, **apprendre** = naučiť sa, **vendre** = predáť, **fabrication** = výroba, **entreprise** = podnik, **vie** = život), ktoré vyplývali z nahrávky.

V položke č. **15** bolo treba doplniť výraz „aide **financière** = finančná pomoc“, ale po intervencii predsedníčky Školskej maturitnej komisie z Gymnázia v Ružomberku a po súhlase recenzentky – Francúzky, sme v kľúčí správnych odpovedí testu úrovne B (B1) ponuku rozšírili o „(aide) **bancaire** = banková (pomoc)“, hoci nejde o štandardný výraz.

Položke č. **16** zodpovedá infinitív „**apprendre**“ a položke č. **17** zodpovedá infinitív „**vendre**“.

Nedosaiahnutosť, ktorú štatistickí interpretujú ako „**neriešenosť pre nedostatok času**“, sa v týchto položkách pohybovala od 4 % do 23 % žiakov a **vynechanosť**, „**keď žiak vynechal-neriešil úlohu**“ (viď pracovná verzia **Príručky**, str.13), bola ešte vyššia, a to od 20 % do 44 % žiakov. Tieto javy sa zvyknú pravidelne opakovať, mení sa len ich percentuálne vyjadrenie. Pravdepodobne značný neúspech spôsobila novosť témy o mladej podnikateľke – výrobkyni čokolády.

V položke č. **13**, t.j. v úlohe s výberom odpovede; sme s prebodovaním, ktoré štatistickí pôvodne navrhli pre jej nízku citlivosť, t. j. rozlišovaciu schopnosť nesúhlasili, nakoľko v nahrávke bolo niekoľko indícií na správne pochopenie obsahu. Podľa nášho názoru neúspešnosť žiakov pri riešení tejto položky paradoxne vyplýva z ich slabšej „čitateľskej gramotnosti“, keď si nesprávne vysvetľujú jednotlivé pojmy. Žiaci nespojili myšlienku z nahrávky „Moja matka je pre mňa inšpiráciou, príkladom (...). A keď kreslím, spontánne sa mi objaví jej tvár. = *Elle m'inspire beaucoup, c'est ma référence (...). Et quand je dessine, spontanément, c'est son visage qui apparaît.*“ s odpoveďou A „Pre Jessicu (dcéru) Brigitte (matka) slúži ako vzor = *Pour Jessica, Brigitte sert de modèle*“, ktorá bola pravdivým tvrdením, ale s distraktorom C, akoby tvrdenie z nahrávky nevyplývalo.

V **Jazyku a jeho používaní** v 1. podčasti sa vyskytla jedna ľahká položka (č. 26) s obťažnosťou 18,3 %, ktorej obsahom bolo **jednoduché vzťahné zámeno**. Ďalších šesť položiek bolo stredne ťažkých (č. 22, 23, 24, 25, 27 a 29) s obťažnosťou od 20 % do 50%.

Témy položiek č. 22 – 25 boli zamerané nasledovne: **zvrtné zámeno, prídavné minulé, predložka v spojení s výrazom množstva, zhoda prídavného mena**. Položka č. 27 sa vzťahovala na tvar **zloženého vzťahného zámena** a č. 29 na **výber predložky v spojení s podstatným menom**.

Dve ďalšie boli obťažné (č. **28 a 21**) v rozpätí 60,1 % – 64,3 % a jedna veľmi obťažná (č. **30**) s obťažnosťou 89,2 %. Dve obťažné položky sledovali tieto gramatické javy: č. **28 osobné zámeno – priamy predmet** a č. **21 časovú súslednosť v minulosti**. Veľmi obťažná položka č. **30** bola zameraná na **prídavné prítomné**.

Vo svojom hodnotení testov z r. 2007, v ktorom sa sústreďujeme na 1. gramatickú podčasť, sme upozornili na nedostatky v oblasti sloviac a zámen a tieto nedostatky sa opäť preukázali.

S **prebodovaním** položky č. **28** s nízkou citlivosťou, v ktorej prejavili neistotu aj dobrí žiaci, sme nesúhlasili, nakoľko ide o bežné sloveso **aider** = pomáhať, ktoré sa vo francúzštine viaže s akuzatívom **aider quelqu'un**, a nie s datívom ako v slovenčine. Spomínanú jazykovú interferenciu možno chápať, ale nie zohľadňovať vo výsledku EČ MS.

V prípade úlohy č. **30** sme očakávali menšiu úspešnosť, vzhľadom na menej časté používanie prídavného prítomného (v teste **produisant**), ale nie až takú nízku, aká z testu vyšla.

V 2. podčasti **Jazyka a jeho používania** žiaci vyberali slovesá podľa zmyslu a gramaticky ich upravovali. V úlohách s krátkou odpoveďou bola jedna položka č. 40 stredne ťažká, ale až sedem obťažných, a to č. **31, 32, 33, 34, 35, 38 a 39** a dve položky č. **36, 37** veľmi obťažné.

V banke boli nasledovné slovesá: **connaître** = poznať, **voir** = vidieť, **être** = byť, **faire** = robiť, **penser** = myslieť, **aimer** = mať rád, **falloir** = je potrebné, **subir** = podstúpiť, **décider** = rozhodnúť sa, **aller** = ísť. Až na „subir“ išlo o bežne používané slovesá. Napokon toto sloveso v zloženom minulom čase spôsobilo menej problémov (č. **38**, obťažnosť 66,7 %) ako „falloir“ v tom istom čase (č. **37**, obťažnosť 81,2 %) a sloveso „aimer“ v podmieňovacom spôsobe (č. **36**, obťažnosť 92,0 %).

Nedosiahnutosť sa v deviatich položkách pohybovala od 1 % do 10 % žiakov a **vynechanosť** od 10 % do 20 % žiakov. Napriek tomu sa nám zdá, že pri zredukovaní gramatických úloh v úrovni B (B1) na polovicu (zo **40** v rokoch 2005 – 2007 na **20** v školskom roku 2007/2008) náročné produktívne cvičenie je náležité. Podotýkame, že v tomto cvičení zostali slovesá v pôvodnom poradí, čo žiakom prácu uľahčilo.

Čítanie s porozumením je tradične najlepšie zvládnutou časťou testu. Z dvadsiaticich položiek boli dve veľmi ľahké a dve ľahké, desať stredne ťažkých a šesť obťažných. Z kategórie ľahkých položiek boli dve „darčekom“ v 1. podčasti (č. 44 a 45 s obťažnosťou do 5 %): v nadpisoch, ktoré mali žiaci priradiť k dvom krátkym správam, sa totiž zopakovalo slovo z textu. V položke č. 44 išlo o slovo „**papier** = Une fabrication originale du **papier**“ a v č. 45 o slovo „**soleil** = Pour que le **soleil** soit bénéfique“.

V položke č. **42** distraktor D „Podobnosti foriem a obsahov = Ressemblances de formes et de contenus“ volilo až 36 % žiakov namiesto správnej odpovede G „Zaujímavosti lexiky = Curiosité du vocabulire“. V spomínanej položke „**tandis que** = zatiaľ čo“ znamená protiklad, ktorý si žiaci neuvedomili, a zároveň nebrali do úvahy ďalší výraz vyjadrujúci odporovací vzťah „**et c'est encore une autre chose** = a to je zase úplne iná vec“. Keďže spojka **tandis que** patrí predovšetkým medzi bežne používané časové spojky na označenie súčasnosti dvoch dejov, súhlasili sme s prebodovaním tejto položky.

Prekvapením bola položka č. **51** s náročnosťou 55,4 %. Jej optimálnejšie zaradenie na záver cvičenia (táto položka zodpovedala poslednej vete príslušného textu) by pravdepodobne bola zlepšila žiacky výsledok. Išlo o súvislosť medzi textom „Kardiológovia odporúčajú pravidelnú tridsaťminútovú chôdzu denne . = *Les cardiologues recommandent une marche régulière de trente minutes par jour.*“ a nepravdivosťou tvrdenia: „Pohyb,

vrátane dennej chôdze, sú nebezpečné pre zdravie. = *Le mouvement, y compris la marche quotidienne, sont dangereux pour la santé*“.

V 3. podčasti **Čítania s porozumením** sa tiež vyskytla **neriešenosť** v zmysle **vynechanosti**, ktorá sa aj na tomto mieste v testoch zvykne opakovať. V úlohách s krátkou odpoveďou slová na doplnenie vyplývali z textu, ale sa doslovne neopakovali, napr. v položke č. **54** výrazu „**étudiante** (študentka) en sciences politiques“ zodpovedal výraz „**études** (štúdiá) de sciences politiques“.

V položke č. **55** išlo o zodpovedajúce výrazy „**être dépendante** (byť závislá) = **ne pas se sentir libre/autonome** (necítiť sa slobodná)“.

V položke č. **59** to boli výrazy „**une habitation sans confort** (bývanie bez pohodlia) = **leur habitation n'est pas confortable** (ich bývanie nie je pohodlné)“, atď.

Nedosiahnutosť sa v spomínaných položkách pohybovala od 3 % do 10 % žiakov.

Zo sociolingvistického hľadiska témy úloh zodpovedali cieľovým požiadavkám a polovica vychádzala z francúzskych reálií (**Secrets de beauté** = Tajomstvá krásy – v Počúvaní s porozumením, **Quelques brèves** = Niekoľko krátkych správ, **Les Français à table** = Francúzi a ich stravovacie návyky, **Au rythme des saisons** = Život v súlade s prírodou v Čítaní s porozumením).

Druhá polovicu tvorili texty z kanadských časopiseckých zdrojov (**Karl Wolf et son premier disque** = K: W: a jeho prvá platňa, **Geneviève Grandbois, chocolatière** = G. G., výrobkyňa čokolády v Počúvaní s porozumením, **La vie au Canada entre 1970-2007** = Život v Kanade v rokoch 1970-2007, ako aj **Faire ce qu'on aime et aimer ce qu'on fait** = Robiť, čo máme radi, a mať radi, čo robíme v Jazyku a jeho používaní).

V tejto časti testu žiaci dosiahli priemer 64,9 % v porovnaní s počúvaním s porozumením (47,7 %) a s gramatikou (47,3 %). Na záver pripomíname markantné rozdiely v úspešnosti testu B (B1) gymnazistov a žiakov ostatných škôl, ktoré sú pre jednotlivé časti nasledovné: v Počúvaní s porozumením je rozdiel 15 %, v Jazyku a jeho používaní 25 % a v Čítaní s porozumením viac ako 30 %.

Na ilustráciu týchto údajov prikladáme nasledovné tabuľky zo **Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu francúzskeho jazyka úroveň B** (ŠPÚ, Bratislava 2008):

Tabuľka č. 1 Počet škôl a žiakov podľa typu školy

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Typ školy	GYM	68	75,6%	285	67,4%
	SOŠ	15	16,7%	110	26,0%
	ZSŠ	6	6,7%	24	5,7%
	SOU	1	1,1%	4	,9%
	Spolu	90	100,0%	423	100,0%

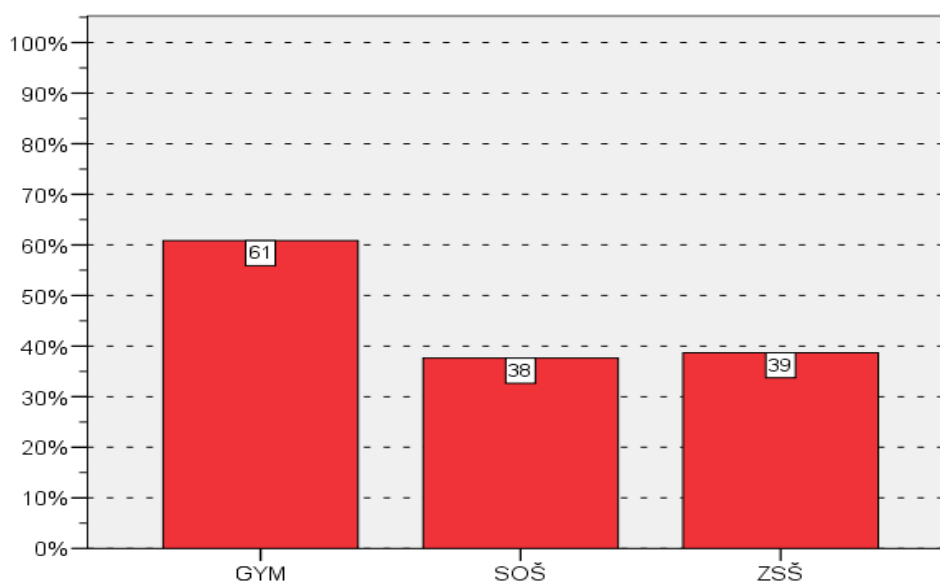
Tabuľka č. 2 Počet škôl podľa zriaďovateľa

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Zriaďovateľ	Státne školy	68	75,6%	365	86,3%
	Súkromné školy	9	10,0%	20	4,7%
	Cirkevné školy	13	14,4%	38	9,0%
	Spolu	90	100,0%	423	100,0%

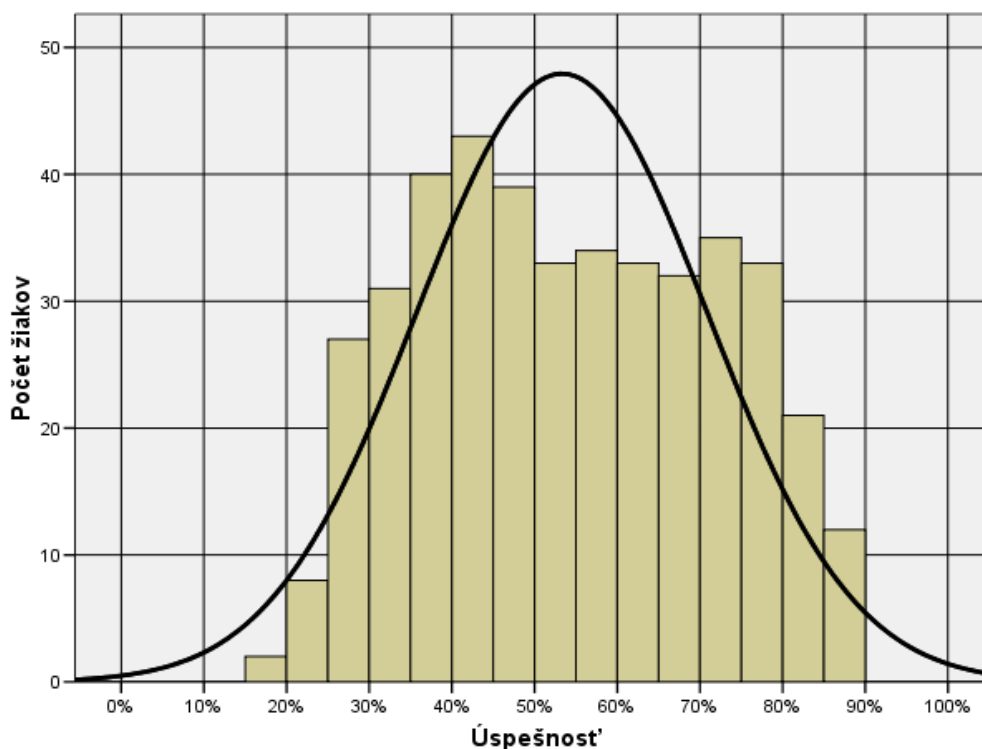
Tabuľka č. 3 Výsledné psychometrické charakteristiky úspešnosti žiakov

	Test			
	FJ08B			
	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
Počet testovaných žiakov	423	423	423	423
Maximum	90,0	90,0	100,0	88,3
Minimum	15,0	,0	15,0	16,7
Priemer	47,7	47,3	64,9	53,3
Štandardná odchýlka	15,7	20,9	22,1	17,6
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	16,9	6,3	21,5	18,8
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	78,6	88,2	100,0	87,8
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	,8	1,0	1,1	,9
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	46,2	45,3	62,8	51,6
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	49,2	49,3	67,0	55,0
Cronbachovo alfa	,711	,809	,855	,917
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	8,5	9,1	8,4	5,1
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	16,6	17,9	16,5	9,9

Graf č. 1 Úspešnosť podľa typu školy

Graf č. 2 Výsledný histogram úspešnosti

423 žiakov úrovne B (B1) dosiahlo na polroku priemernú známku 1,90. Rozvrstvenie žiakov podľa známok bolo nasledovné: 200 jednotkárov, 106 dvojkárov, 69 trojkárov, 34 štvorkárov, 7 žiakov s nedostatočnou a 7 žiakov svoju známku na polročnom vysvedčení neuviedlo.

Predložená interpretácia výsledkov maturitného testu B (B1) je podrobnejšia ako v teste A (B2) a v teste C (A2), nakoľko tento bol pripravovaný za podpory pilotného testu z francúzskeho jazyka v rámci európskeho programu KEGA v školskom roku 2006/2007.

1.2 Interpretácia a hodnotenie testu A (B2)

Test úrovne A (B2) obsahoval podľa objednávky dlhšie nahrávky pre Počúvanie s porozumením i samotné texty k častiam Jazyk a jeho používanie a Čítanie s porozumením ako test úrovne B (B1). Pri porovnateľnej dĺžke 3. ukážky v časti Čítanie s porozumením oboch úrovní bol text úrovne A (B2) omnoho ťažší, dokonca recenzentky tohto testu odporúčali, aby bol nahradený ľahším textom, s čím sme sa my, tímu tvorcovia, nemohli stotožniť.

Samozrejme, rozdiel bol tiež v celkovej počte položiek – **80** v úrovni A (B2) proti **60** v úrovni B (B1). V cieľových požiadavkách na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka medzi úrovňou B (B1) a A (B2) nie sú výrazné rozdiely v nárokoch na komunikačné kompetencie a na ovládanie gramatiky. Naopak, veľké kvantitatívne rozdiely sú

v slovnej zásobe – 2000+500 pre úroveň B (B1) a 3000+500 pre úroveň A (B2). Tieto faktory sa všetci tvorcovia snažili v testoch zohľadniť.

Podľa špecifikačnej tabuľky v tomto teste prevládajú stredne ťažké úlohy (**46**), veľmi ľahkých a ľahkých je **17** (7+10) a náročných je rovnako **17**. Štatistické výsledky však napovedajú, že **úspešnosť žiakov v teste úrovne A (B2) bola oproti očakávaniu nepomerne vyššia a omnoho vyššia bola aj v porovnaní s testom B (B1), a to takmer o 20 %**. Žiaci úrovne A (B2) dosiahli priemer **72,9 %**.

Pri porovnávaní štatistických výsledkov zástupného testu **4512** úrovne A (B2) a objednávky na tento test vychádza nasledovné:

44 položiek testu bolo veľmi ľahkých a ľahkých (23+21) v porovnaní s 23 (3+20) podľa objednávky,

19 stredne ťažkých v porovnaní s **37** podľa objednávky,

14 obťažných a

3 boli veľmi obťažné v porovnaní s náročnými **20** podľa objednávky.

To znamená, že predpoklady v počte nosných položiek z objednávky (37+20 = **57**) a zo špecifikačnej tabuľky (46+17 = **63**) sa nenaplnili, ako to vidieť na výsledkoch (19+14+3 = **36**) v tabuľke obťažnosti **Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka úrovne A** (ŠPÚ, Bratislava 2008, str. 17).

Naše poznámky uvedené v teste B (B1) o užitočnosti zjednotenia terminológie, pokiaľ ide o kvalitatívny charakter úloh (náročné/obťažné a veľmi obťažné), ďalej o prípadnú zmenu percentuálneho vyjadrenia stredne ťažkých položiek (z kategórie 20 % – 50 % obťažnosti na obťažnosť 30 % – 60 %) zostávajú v platnosti. Aj v prípade testu A (B2) zastúpenie veľmi ľahkých a ľahkých položiek (viac ako štvrtina testu) podľa objednávky sa nám zdalo vysoké.

Z tohto dôvodu sa tvorcovia snažili prihliadať tiež na odporúčania **Záverečnej správy zo štatistického spracovania testov: francúzsky jazyk úroveň A, ruský jazyk úroveň A** (ŠPÚ, Bratislava 2007, str. 18) a zaradiť viac stredne ťažkých úloh (37 podľa objednávky, 46 podľa špecifikačnej tabuľky). Napriek dodatočne sťaženým podmienkam žiaci zvládli test úrovne A (B2) nad očakávanie dobre. Z uvedeného vyplýva, že **vedomostná úroveň maturantov tejto kategórie bola nadpriemerná**. Test A (B2) písalo 242 žiakov, čo je menšia vzorka ako v prípade testu B (B1). Z tohto počtu bolo 181 jednotkárov, 48 dvojkárov, 8 trojkárov, 2 štvorkári a 3 svoju známku na polročnom vysvedčení neuviedli. Priemerná známka týchto žiakov na polročnom vysvedčení (bez 3, ktorí svoju známku neuviedli), bola 1,29.

Potešiteľný je tiež fakt, že počet **242** žiakov úrovne A (B2) je o stovku vyšší v porovnaní s predchádzajúcim školským rokom 2006/2007.

V časti **Počúvanie s porozumením** vyšli len štyri položky ako stredne ťažké s obťažnosťou od 31,7 % – 47,6 % (č. 15, 16, 17, 19) a štyri ako obťažné v rozmedzí od 59,5 % do 64,3 % (č. **6, 12, 14, 18**). Tieto obťažné položky sa postupne vyskytovali vo všetkých troch podčastiach (dve v prvej, jedna v druhej a jedna v tretej).

Čísla **14** a **18** predstavujú úlohy s krátkou odpoveďou, ktoré tradične patria k najnáročnejším v teste. Pri pozornejšom prečítaní okolia medzery by však miera obťažnosti týchto položiek určite poklesla. V prípade položky č. **14** išlo o zopakované slovo z nahrávky „**fonction**“, ale kľúč správnych odpovedí ponúkol tiež viaceré synonymá: „**profession, spécialisation, spécialité, position, mission** = profesia, špecializácia, odbor, pozícia, poslanie“. Rovnako bolo z nahrávky zopakované slovo „**seul** = sám“ v položke č. **18**.

Položka č. **12** bola objektívne náročná pre slabé rozlíšenie hlasov v dialógu matky s dcérou. Zrejme preto si žiaci zamenili matku Marie s dcérou Anne pri tvrdení „**Marie apprécie la situation professionnelle des femmes d'aujourd'hui** = Marie oceňuje profesionálnu situáciu žien v súčasnosti“, hoci išlo o dcéru. Naopak, obťažnosť položky č. **6** bola pre tvorcov testu veľkým prekvapením. Prvú nahrávku tvoril totiž dlhý, ale v podstate jednoduchý rozhovor.

V položke č. **6** s replikou študentky Amélie „**D'ailleurs je pense que je ne me marierai même pas. Un bout de papier et tout le cinéma qui va avec, non, merci!** = Ostatne ja si myslím, že sa vôbec nevydám. Zdrap papiera a cirkus, čo ho sprevádza, nie, ďakujem!“ súvisí otázka: „*Que pense Amélie du mariage* = Čo si myslí Amélie o sobášii?“ a výber odpovede: „**Elle le compare à du cinéma** = Ona ho porovnáva s cirkusom“, čo žiaci nezvládli na očakávanej úrovni.

Naopak, žiaci tejto úrovne slušne doplňovali slová do resumé v 3. podčasti (položky č. **15, 16, 17, 19** a **20**), ktorá predstavuje najnáročnejšie úlohy.

Neriešenosť, ktorá sa prejavuje **vynechanosťou** alebo **nedosiahnutosťou**, podľa **Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu francúzskeho jazyka úroveň A** (ŠPÚ, Bratislava 2008, str. 43), „môže poukazovať na obťažnosť testu, jednotlivých položiek, prípadne nedostatok času na riešenie“. V prípade resumé sa vnechanosť v položkách 14 až 19 pohybovala od 1 % do 10 % a nedosiahnutosť od 0,5 % do 1 % v položkách č. 15 až 20. Je to veľmi dobrý výsledok v porovnaní s výkonmi žiakov úrovne B (B1). Táto časť testu úrovne A (B2) dopadla s priemerom 73,1 %.

V časti **Jazyk a jeho používanie** bolo podľa žiakov v 1. podčasti len 25 % stredne ťažkých úloh, ktorých obťažnosť sa pohybovala od 21,4 % do 36,5 %. Boli to nasledovné položky: č. 24 s témou predložkovej väzby, č. 25 s predložkou v datíve, č. 26 s predložkou vo význame časovom, č. 32 s privlastňovacím zámenom nesamostatným a č. 36 s neurčitým zámenom.

Paradoxne posledná položka č. **36** sa javila ako problematická pre údajne „mäťúci distraktor“ aj pre dobrých žiakov, hoci išlo o **zhodu determinantu s podstatným menom v pluráli** vo výraze „**tous les jours**“. Podľa nás nie všetky výsledky testov sa dajú logicky zdôvodniť. Samozrejme, s prebodovaním tejto spomínanej položky sme nesúhlasili.

V 2. podčasti zameranej na lexiku z 10 položiek boli 3 stredne ťažké a 2 obťažné. Medzi stredne ťažké patrili položky č. **43, 47, 48 a 50** so slovami „**placement** au pair = umiestnenie au pair, **suivre** des cours de français = sledovať hodiny francúzštiny, en **échange**, la jeune fille bénéficié de nombreux avantages = za to dievča požíva viaceré výhody, **sécurité** sociale = sociálne zabezpečenie“. Obťažné boli dve položky č. **42 a 46**. V prvom prípade išlo o výraz „**culture** générale = všeobecné vzdelanie“ a v druhom prípade „**entretien** de la maison = udržiavanie poriadku v dome“. V oboch posledných prípadoch ide o výrazy, ktoré sa vo francúzštine bežne používajú.

Objektívne najnáročnejšia bola 3. podčasť, ktorá (rovnako ako 3. podčasť v počúvaní a čítaní s porozumením) je produktívnym cvičením. Výber slovík z banky, ich dosadenie do textu podľa zmyslu, ako aj ich následná gramatická úprava si vyžadujú zložité myšlienkové operácie a do hĺbky preveria lexikálne i gramatické vedomosti maturantov. Z 10 položiek boli dve veľmi obťažné, a to č. **51** (88,1 %) a **55** (96,8 %).

V prípade veľmi obťažných položiek išlo o pasívum slovesa „**accueillir** = privítať“ a o minulé čas zložený slovesa „**passer** = prejsť“, ktoré sa časuje s pomocným slovesom „être“. Podľa názoru tvorcov položka č. 51 (j'ai été accueillie) si vyžadovala pre svoju náročnosť najviac dôvtipu a operatívosti.

Štyri položky boli obťažné, a to č. **53** (53,2 %), **54** (50,8 %), **57** (76,2 %), **58** (61,9 %). Medzi obťažné položky prekvapujúco patrili: prítomný čas slovesa „**faire** = robiť“, imperfektum slovesa „**penser** = myslieť“, imperfektum slovesa „**attendre** = čakať“ a kondicionál prítomný slovesa „**venir** = prísť“.

Tri položky boli stredne ťažké, a to č. 52 (min. čas zlož. slovesa **pouvoir** = môcť), 56 (infinitív slovesa **traverser** = prejsť), 60 (min. čas zlož. slovesa **se terminer** = skončiť sa). Podiel **neriešenosti** (vynechanosti alebo nedosiahnutosti) bol však aj v tomto prípade veľmi nízky, čo svedčí o snahe týchto žiakov nevyhýbať sa riešeniu ani náročných produktívnych cvičení. Celkový priemer tejto časti testu je 69,7 %.

Časť **Čítanie s porozumením** dopadla už tradične najúspešnejšie aj pre úroveň A (B2). Jednako sa aj v tejto časti testu vyskytol problém.

Položka č. **71** vyšla veľmi zle, s vysokou obťažnosťou (84,1 %) a s veľmi nízkou hodnotou zložky „Point Biserial“ (4,4), čo znamená, že položka slabo rozlišovala dobrých a priemerných žiakov. S textom „*En moyenne, les participants parcourent 25 km. Mais les parcours (...) peuvent atteindre, voire dépasser les 30 km* = V priemere účastníci prejdú 25

km. Ale cesta, ktorú ubehnú (...), môže dosiahnuť, dokonca presiahnuť 30 km“ sa spájalo tvrdenie „*Les randonneurs parcourent parfois plus de 30 km* = Výletníci na kolieskových korčuliach prejdú niekedy viac ako 30 km“, a z nepochopiteľných dôvodov, zrejme pre povrchné prečítanie textu, väčšina testovaných žiakov odpovedala „nie je pravda“.

Dve položky, č. **64** a **80**, patria do kategórie obťažných, s obťažnosťou 61,1 % a 57,9 %. Na rozdiel od položky 71 tieto sa vyznačujú veľmi dobrou schopnosťou rozlíšiť dobrých a slabších žiakov. V krátkej správe č. **64** zo šiestich riadkov v jednom sa hovorí o veľmi rýchlych lietadlách a v ďalších piatich riadkoch o rozdiely medzi prvou a druhou triedou v lietadle:

„*Le voyage en avion vous permet le choix entre deux classes: économique et affaires. Sur certaines lignes comme Paris-New York, il y a des avions ultra-rapides qui partent tous les jours. Il existe relativement peu de différences entre la classe économique et la classe affaires sinon dans le prix et le confort. Les fauteuils en classe affaires sont plus larges et plus profonds. Il est possible de voyager très confortablement à prix réduit sous certaines conditions: par exemple pour les étudiants, en présentant un certificat de scolarité et pour un séjour d'au moins un an dans une université* = Pri ceste lietadlom si môžete vybrať medzi druhou a prvou triedou. Na niektorých linkách ako Paríž – New York sú veľmi rýchle lietadlá, ktoré premávajú každý deň. Rozdiely medzi 2. a 1. triedou sú relatívne malé, ak nepočítame cenu a pohodlie. V 1. triede sú sedadlá širšie a hlbšie. Za určitých podmienok je možné cestovať veľmi pohodlne so zľavou, napríklad pre študentov, ktorí predložia potvrdenie o vysokoškolskom štúdiu trvajúcom najmenej jeden rok.“

Priemerní žiaci k nej priradili nadpis „*Des moyens de transport qui rapprochent les gens* = Dopravné prostriedky, ktoré spájajú ľudí“, a nie „*Confortable ou/et moins cher* = Pohodlné alebo/a lacné“. Opäť je tu dôkaz, že žiaci si neprečítali celú informáciu, alebo ju prečítali len povrchné.

V položke č. **80** mnohí žiaci nenašli slovo „communiquer = komunikovať“, hoci celá 3. ukážka „*Toute médaille a son revers* = Každá minca má svoj rub“ je o komunikácii. V tomto relatívne kratšom texte abstraktný nadpis ešte zvyšuje jeho náročnosť.

Inak boli výsledky v tejto časti testu podľa štatistickej analýzy nadpriemerné (75,8 %). Pokiaľ ide o **vynechanosť**, tá sa vyskytla v 3. podčasti a pohybovala sa v rozmedzí 0,8 % – 4 %. **Nedosiahnutosť** sa objavila v nemerateľných objemoch v posledných dvoch položkách testu. Na konci testu sa pod nedosiahnutosť môže reálne podpísať aj nedostatok času.

Ak porovnáme výsledky testu A (B2) gymnazistov so žiakmi ostatných škôl, celkové rozdiely v priemernej známke sú menšie ako v úrovni B (B1). Tieto sa pohybujú v rozpätí 9 % – 15%. Počúvanie s porozumením gymnazisti ľahšie zvládli ako Jazyk a jeho používanie, pre žiakov ostatných škôl bolo naopak Počúvanie s porozumením o trochu ťažšie ako Jazyk a jeho používanie.

Na ilustráciu týchto údajov prikkladáme nasledovné tabuľky zo štatistického rozboru testu A (B2):

Tabuľka č. 4 Počet škôl a žiakov podľa typu školy

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Typ školy	GYM	57	90,5%	221	91,3%
	SOŠ	5	7,9%	20	8,3%
	ZSŠ	1	1,6%	1	,4%
	SOU	.	,0%	.	,0%
	Spolu	63	100,0%	242	100,0%

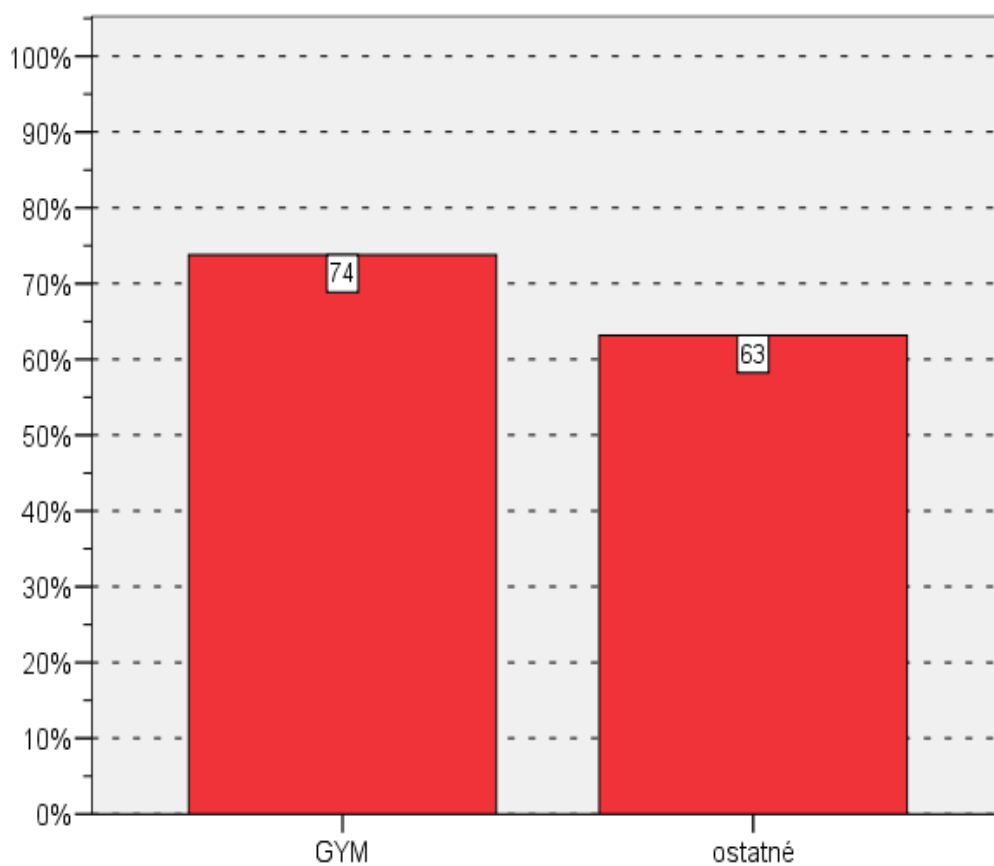
Tabuľka č. 5 Počet škôl podľa zriaďovateľa

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Zriaďovateľ	Státne školy	50	79,4%	209	86,4%
	Súkromné školy	4	6,3%	5	2,1%
	Cirkevné školy	9	14,3%	28	11,6%
	Spolu	63	100,0%	242	100,0%

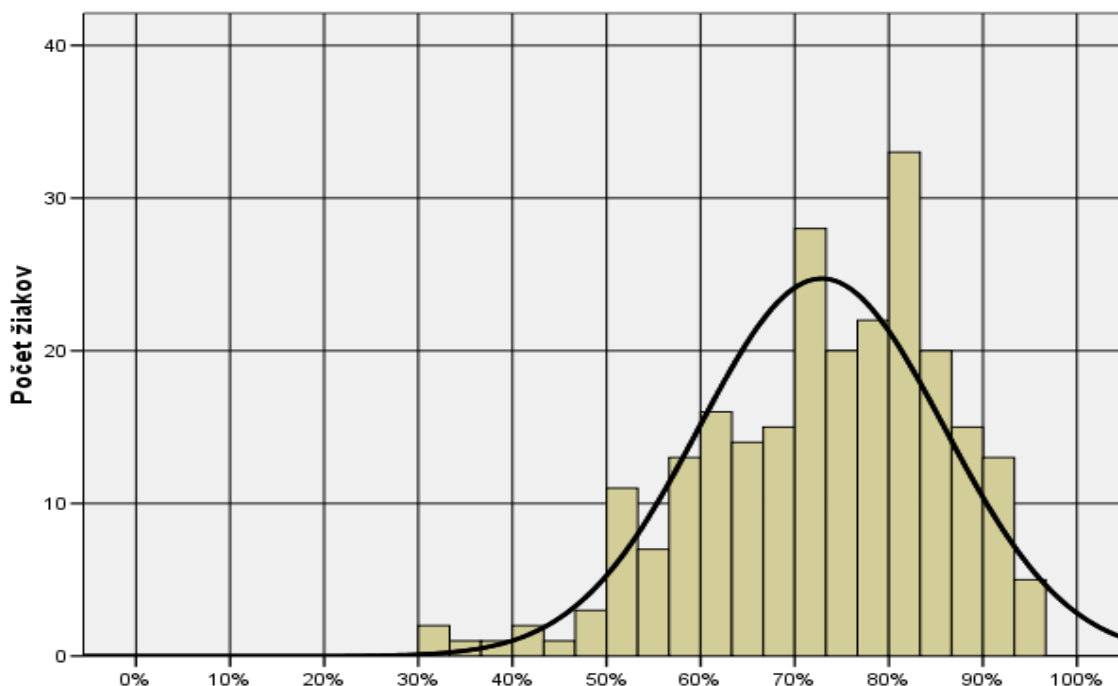
Tabuľka č. 6 Výsledné psychometrické charakteristiky úspešnosti žiakov

	Test			
	FJ08A			
	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
	Mean	Mean	Mean	Mean
Počet testovaných žiakov	242	242	242	242
Maximum	100,0	97,5	100,0	95,8
Minimum	30,0	20,0	25,0	31,7
Priemer	73,1	69,7	75,8	72,9
Štandardná odchýlka	15,8	13,0	15,4	13,0
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	42,1	44,2	45,7	47,4
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	100,0	95,2	100,0	98,4
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	1,0	,8	1,0	,8
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	71,1	68,1	73,9	71,2
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	75,0	71,3	77,8	74,5
Cronbachovo alfa	,726	,799	,754	,892
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	8,3	5,8	7,6	4,3
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	16,2	11,4	15,0	8,4

Graf č. 3 Úspešnosť podľa typu školy

Graf č. 4 Výsledný histogram úspešnosti

Z tematického hľadiska texty spĺňajú cieľové požiadavky na maturitné skúšky. Tri nahrávky a tri texty sú zo súčasných francúzskych reálií. Nahrávky s témou francúzskych reálií sa týkajú života vysokoškolákov (**Dans une résidence universitaire** = Vo vysokoškolskom internáte), ženskej problematiky (**Générations différentes, vies différentes** = Rozdielne generácie, rozdielne životy) a novinárstva (**Aimeriez-vous être journaliste aujourd'hui?** = Chceli by ste byť v súčasnosti novinárom?).

V časti Jazyk a jeho používanie je to „**Placement au pair en France** = Au pair vo Francúzsku“ a v časti Čítanie s porozumením „**Les Parisiens et le roller** = Parížania a kolieskové korčule“, ako aj „**Toute médaille a son revers** = Každá minca má svoj rub“. Do časti Čítanie s porozumením patrí aj text „**Quelques brèves** = Niekoľko krátkych správ“, ktorý je zo sveta. Z dvoch textov časti Jazyk a jeho používanie jeden je situovaný do Švajčiarska (**Visite d'un zoo** = Návšteva jednej zoolologickej záhrady) a jeden do Číny (**Récit de voyage** = Cestopisná črta).

1.3 Interpretácia a hodnotenie testu C (A2)

V teste C žiaci SOU a ZŠŠ dosiahli priemernú úspešnosť 32,0 %, a teda mnohí neprekročili prah úspešnosti 33 % a nespĺnili jednu z podmienok zloženia maturitnej skúšky z francúzskeho jazyka. Išlo o malú vzorku s počtom 44 žiakov.

Po prvýkrát od celoštátneho testovania maturantov z francúzskeho jazyka bola dosiahnutá hranica 100% obtiažnosti, ktorú štatistickí zaznamenali v 4 položkách časti

Počúvanie s porozumením, v 1 položke časti Jazyk a jeho používanie a v 4 položkách časti Čítanie s porozumením.

Ďalší primát patrí týmto žiakom v tom, že najhoršie výsledky dosiahli v čítaní, hoci za obdobie celoštátneho testovania maturantov z francúzskeho jazyka táto časť bývala spravidla úspešnejšie riešená ako gramatika v časti Jazyk a jeho používanie.

Najvyšší priemer 37,5 % dosiahli žiaci tejto kategórie v počúvaní, za ním nasledovali jazykové prostriedky, t.j. gramatika a lexika s priemerom 34,7 % a najhoršie dopadlo čítanie s priemerom 23,9 %.

Podľa vyhodnotených výsledkov sa dá predpokladať, že učňovskej mládeži je bližšie počúvanie francúzskych nahrávok (alebo pesničiek?) ako čítanie učebnicových článkov či časopisov. Je ešte iné vysvetlenie, že totiž majú veľké problémy so samotnou technikou čítania, čo sa zákonite musí prejavovať vo všetkých vyučovacích predmetoch.

Podotýkame, že testy boli starostlivo vytvorené v súlade s **Cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka úrovne C** (ŠPÚ, Bratislava 2004) a odobrené recenziou.

Podľa objednávky zo 60 položiek:

35 malo byť veľmi ľahkých a ľahkých (15+20),

20 stredne ťažkých a

5 náročných.

Špecifikačná tabuľka o tomto teste vypovedá, že **33** položiek bolo veľmi ľahkých a ľahkých (13+20), **22** stredne ťažkých a **5** náročných.

Štatistické zistenia však týmto predpokladom vôbec nezodpovedajú. Podľa nich žiacke výsledky v teste sú nasledovné: 2 veľmi ľahké položky, žiadna ľahká, 12 stredne ťažkých, 24 obťažných a 22 veľmi obťažných, z ktorých až 9 je absolútne obťažných, t.j. na 100%.

V prípade testu C (A2) sú porovnávacie tabuľky nasledovné:

Tabuľka č. 7 Počet škôl a žiakov podľa typu školy

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Typ školy	GYM	.	,0%	.	,0%
	SOŠ	.	,0%	.	,0%
	ZŠŠ	1	20,0%	3	6,8%
	SOU	4	80,0%	41	93,2%
	Spolu	5	100,0%	44	100,0%

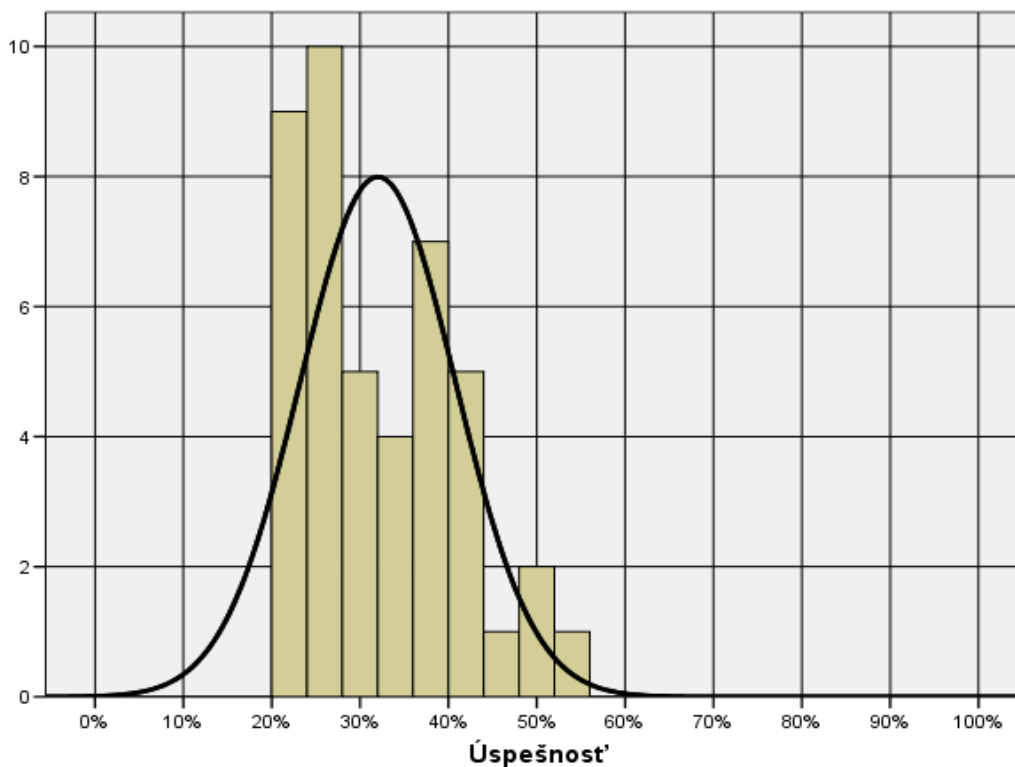
Tabuľka č. 8 Počet škôl podľa zriaďovateľa

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Zriaďovateľ	Státne školy	3	60,0%	25	56,8%
	Súkromné školy	2	40,0%	19	43,2%
	Cirkevné školy	.	,0%	.	,0%
	Spolu	5	100,0%	44	100,0%

Tabuľka č. 9 Výsledné psychometrické charakteristiky úspešnosti žiakov

	Test			
	FJ08C			
	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
	Mean	Mean	Mean	Mean
Počet testovaných žiakov	44	44	44	44
Maximum	65,0	65,0	45,0	53,3
Minimum	10,0	15,0	5,0	20,0
Priemer	37,5	34,7	23,9	32,0
Štandardná odchýlka	12,8	10,7	11,5	8,8
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	12,4	13,7	1,4	14,8
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	62,6	55,6	46,3	49,2
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	1,9	1,6	1,7	1,3
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	33,7	31,5	20,5	29,4
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	41,3	37,8	27,2	34,6
Cronbachovo alfa	,479	,358	,532	,679
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	9,3	8,6	7,8	5,0
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	18,1	16,8	15,4	9,8

Graf č. 5 Výsledný histogram úspešnosti

Nakoľko pomer zúčastnených žiakov bol 3 žiaci z jednej ZŠ ku 41 žiakom zo štyroch SOU, uviesť tabuľku úspešnosti podľa typu škôl bolo irelevantné.

V časti **Počúvanie s porozumením** žiaci nenašli ani veľmi ľahké ani ľahké položky. V 1. a 2. podčasti sa im podarilo vyriešiť 7 položiek (1, 2, 4, 6, 8, 10, 12), ktoré štatistická analýza podľa žiackych výkonov vyhodnotila ako stredne ťažké (s obťažnosťou 23 % – 50%), hoci v troch prípadoch (č. 1, 4, 6) išlo o jednoduchý výber názvu krajiny:

1. Les deux amis vont passer leurs vacances = Dvaja priatelia budú tráviť prázdniny: A/en Italie, B/en Grèce, C/en Espagne, D/en France;

4. L année passée Jacques est allé = minulý rok J. bol: A/en Grèce, B/en France, C/en Italie, D/en Espagne;

6. Il y a deux ans, Jeanne est allée passer ses vacances = Pred dvoma rokmi J. išla na prázdniny: A/en Grèce, B/en Amérique, C/en Espagne, D/en France.

Položka č. **2**, v ktorej žiaci vyberali zo štyroch kombinácií dvoch dopravných prostriedkov (A/**bateau-avion** = loď-lietadlo, B/**avion-bus** = lietadlo-autobus, C/**bateau-vélo** = loď-bicykel, D/**avion-stop** = lietadlo-autostop), vyšla v štatistickej analýze s obťažnosťou 32 %, teda lepšie ako položky č. **10** a **8** v 2. podčasti.

Žiaci neporozumeli jednoduchej nahrávke na úrovni A1 o chlapcovi a malom psíkovi (**Le petit chien de Thomas**) a s námahou zaraďovali jednoduché vety do kategórie tvrdení pravdivých, nepravdivých alebo tvrdení, ktoré z nahrávky nevyplývajú, napr.

Thomas est d'origine anglaise = T. je pôvodom Angličan, (č. **10**, obťažnosť 48 %);
Thomas est un garçon méchant = T. je zlý chlapec, (č. **8**, obťažnosť 50 %).

Všetky ostatné položky boli pre týchto žiakov nad 50 % obťažnosti a v 3. podčasti, v ktorej sa vyžaduje produktívna činnosť, štyri položky č. **14**, **15**, **16** a **17** vykazovali 100 % obťažnosť. Do resumé priateľského listu bolo treba doplniť v týchto extrémne ťažkých položkách nasledovné slová (quatre jours) **libres** = (štyri dni) voľné; **participer** = zúčastniť sa; **seule** = sama a (il) **faisait** (beau) = bolo (pekne)...

Tento zbežný rozbor je z najlepšie zvládnutej časti EČ MS z francúzskeho jazyka na úrovni C (A2).

Časť **Jazyk a jeho používanie** obsahuje dve veľmi ľahké položky, žiadnu ľahkú, dve stredne ťažké, až osem obťažných (v rozpätí 52 % – 73 %) a osem veľmi obťažných položiek (v rozmedzí 87 % – 100 % obťažnosti).

Osem veľmi obťažných položiek bolo rozdelených medzi lexiku (č. **34**, **35**, **37** a **33**) a gramatiku (č. **25**, **28**, **26** a **30**), pričom dopĺňovanie vhodnej slovnej zásoby z ponuky bolo pre žiakov problematickejšie ako výber správneho gramatického tvaru.

Položka č. **34** predstavovala dokončenie jediného slovesného tvaru „(...) *la qualité de l'air s est beaucoup améliorée* = kvalita vzduchu sa veľmi zlepšila“, č. **35** doplnenie substantíva žen. rodu „*Pour protéger la santé* (...) = Na ochranu zdravia (...)“, č. **37** neurčitého zámena „*Chacun de nous* = Každý z nás“ a č. **33** časti výrazu „(...) *transports en commun* = hromadná doprava.

Z desiatich položiek zameraných na výber príslušných gramatických tvarov č. **30** vykazovala 100 % obťažnosť. Išlo o doplnenie neurčitého zámena „*Tous ces ministres* = Všetci tí ministri“. Podotýkame, že takéto zámeno sa ukázalo ako problematické aj v teste úrovne A (B2).

Ďalšími extrémne ťažkými položkami podľa štatistickej analýzy boli: č. **26** so vzťažným zámenom „*Partout où tu passes* = Všade, kam ideš, č. **28** s opytovacím zámenom „*Que veux-tu* (...) = Čo chceš (...)“ a č. **25** s príslovkou (...) *c'est mille fois mieux* = (...) to je tisíckrát lepšie.

Ani v časti **Čítanie s porozumením** žiaci nepokladali žiadnu položku za veľmi ľahkú alebo ľahkú. Tri položky sa im javili ako stredne ťažké, sedem ako obťažné (od 59 % do 71 % obťažnosti) a až desať ako veľmi obťažné, z ktorých šesť sa pohybovalo v rozpätí 73 % – 98 % obťažnosti a štyri dosiahli absolútnu 100 % obťažnosť.

Je zaujímavé, že najväčšie problémy (okrem položky č. **60**) žiakom spôsobovala 1. podčasť, čiže priradovanie nadpisov ku krátkym správam (položky č. **41**, **42** a **44**), hoci vo všeobecnosti táto úloha býva oveľa lepšie zvládnutá ako posledná produktívna. K týmto položkám so 100 % obťažnosťou možno priradiť aj č. **45**, ktorá mala obťažnosť 98 %.

Ani dopĺňovanie slov do resumé nedopadlo dobre. V spomenutej položke č. **60** bolo potrebné použiť slovo „*longtemps* = dlho“. Z troch položiek s obťažnosťou približne 98 %, a to č. **55** a **56** boli slová „(comme) *infirmière* = (ako) ošetrovatelka“ a „(toute la) *journée* = (celý) deň“.

Ďalšími extrémne ťažkými slovami z resumé boli položky č. **58** „*loin* = ďaleko“ a č. **54** „(la) *capitale (française)* = francúzske hlavné mesto“.

Uvedieme ešte položku č. **53** s obťažnosťou 96 % ako ďalší príklad, ktorý svedčí o tom, že žiaci mali prekvapujúco veľké problémy pri riešení 2. podčasti Čítania s porozumením, v ktorej sa zisťuje správnosť alebo nesprávnosť tvrdenia a označuje sa odsek, v ktorom sa príslušné tvrdenie nachádza.

S pravdivým tvrdením „*Je me suis toujours bien amusé en écoutant leurs histoires d'enfance* = Vždy som sa dobre zabával pri počúvaní ich príbehov z detstva“ súvisel odstavec d: „*C'était vraiment drôle, j'ai beaucoup ri en écoutant cette histoire* = Bolo to naozaj smiešne a veľmi som sa smial pri počúvaní tohto príbehu. (Plurál „*leurs histoires d'enfance* = ich príbehy z detstva“ vyplýval zo skutočnosti z odstavca b, že „*Mon père aime*

beaucoup ce frère-ci et, chaque fois qu'ils se rencontrent, ils rient, ils plaisantent et nous racontent les bêtises qu'ils faisaient lorsqu'ils étaient enfants = Môj otec má veľmi rád tohto brata a zakaždým, keď sa stretnú, nám rozprávajú, čo vyviedli, keď boli deťmi“..) Bolo naozaj také ťažké rozhodnúť o pravdivosti toho tvrdenia?

Na rozdiel od testov úrovni B (B1) a A (B2), v ktorých prevládali autentické texty, v teste C (A2) boli všetky texty (s výnimkou textu „Jules Verne et les marins“ určeného na čítanie pre desaťročných frankofónnych čitateľov) upravované a skracované. Tematicky tiež zodpovedali cieľovým požiadavkám pre danú jazykovú úroveň. Zo sociolingvistického hľadiska texty z testu úrovne C (A2) zodpovedali nasledovným témam: cestovanie (Voyage en Grece, Lettre amicale), príroda (Le petit chien de Thomas), ekológia (Décisions utiles), kultúra (Jules Verne et les marins), vzťahy v rodine (Visite en famille) a zamestnanie (La vie de Nicole). Krátke správy (Quelques breves) pripomínajú novinovú rubriku „Rôzne“.

Testovaní žiaci dosiahli vo francúzskom jazyku tieto výsledky: jednotku mali dvaja žiaci, dvojku šiesti, trojku osemnásť, štvorku pätnásť, päťku dvaja a jeden svoju známku neuviedol. Usudzujúc podľa uvedených výsledkov na polročnom vysvedčení a ich priemernej známky **3,2**, týmto žiakom chýba motivácia učiť sa francúzštinu. Pravdepodobne nerátajú s tým, že by ju mohli niekedy v profesionálnom či súkromnom živote využiť, čo by bola v súčasnom svete veľmi nesprávna úvaha.

Záver

Počúvanie s porozumením predstavuje objektívne najkomplexnejšiu jazykovú kompetenciu. Nikto nepochybuje o tom, že fonetický systém francúzskeho jazyka je pre Slovákov ťažký, pretože obsahuje veľa hlások, ktoré sa v slovenčine nenachádzajú. Obťažnosť zvukovej podoby tohto jazyka sa ešte stupňuje viazaním hlások za určitých podmienok, ako aj bohatstvom „homofónov“, t.j. homonym, ktoré majú síce rozdielny pravopis, ale identickú výslovnosť, napr.: ver = červ, verre = pohár, vers = verš, vert = zelený, atď. V tejto súvislosti treba tiež spomenúť fyziologické predpoklady žiakov. Podľa istej učebnice francúzskej didaktiky 2/3 žiakov má vizuálnu pamäť a iba 1/3 žiakov auditívnu. Až 87 % stimulov vnímame okom proti 7 % skutočností, ktoré vnímame sluchom. (H. Boyer, M. Rivera: **Introduction à la didactique du français langue étrangère**, CLE international, Paris 1979, str. 61). Preto je nevyhnutné systematicky „vystavovať“ žiakov vnímaniu zvukovej podoby tohto jazyka. Čím budú frankofónne nahrávky rôznorodejšie, pokiaľ ide o farbu hlasu, výslovnosť a intonáciu, tým budú žiaci lepšie pripravení na rozlišovanie slov, viet, myšlienkových celkov, a tým i na samotnú komunikáciu.

Ďalšou dôležitou úlohou pre pedagógov je vychovávať aktívnych poslucháčov, ktorí po prvom počutí nahrávky globálne pochopia a zreferujú, kto je hovoriaci, pri viacerých osobách zistia, aký je medzi nimi vzťah, za akým účelom sa ich rozhovor koná, určia jeho miesto a čas. Tento cieľ sa dá dosiahnuť podľa inej didaktickej príručky (C. Tagliante: **La classe de langue**, CLE international, Paris 1994, str. 77) opakovaním otázok po každej nahrávke: „**Qui parle à qui?** = Kto sa rozpráva s kým?; **Où?** = Kde?; **De quoi?** = O čom?; **Quand?** = Kedy?; **Comment?** = Akým spôsobom? (entretien en face à face (...), téléphone, interview, conversation...= priamy rozhovor, telefonický rozhovor, interview, konverzácia...), **Pourquoi faire?** = Za akým cieľom?“ Získanú zručnosť aktívni poslucháči zúročia ako samostatní používatelia jazyka a preveria si ju v 1. podčasti Počúvania s porozumením, v ktorej na základe nahrávky vyberajú správnu odpoveď zo štyroch ponúkaných možností.

V 2. podčasti žiaci porovnávajú zvukové informácie s písanými, ktoré potom označujú ako pravdivé alebo nepravdivé tvrdenia, resp. také, ktoré z nahrávky nevyplývajú. Prípravou na tieto úlohy sú hotové cvičenia (**vrai – faux**) z učebníc francúzskeho jazyka. Ale pozor, medzi nepravdou a neexistujúcim tvrdením je často nepatrný rozdiel. Žiaci sa naučia jednotlivé tvrdenia odlišovať tak, že ich budú zdôvodňovať.

A ako pripraviť žiakov na najnáročnejšie produktívne úlohy 3. podčasti Počúvania s porozumením? Po analýze učebnicového alebo časopiseckého článku pomocou orientačných otázok by mala nasledovať syntéza, zhrnutie hlavných myšlienok, ktoré urobia sami žiaci. Potom spoločne s vyučujúcim vyberú kľúčové slová a vytvárajú z nich slovné čeľade, napr. **étudiant, étudiante, étudier, études** (študent, študentka, študovať, štúdiá),

atď., resp. k nim priradujú synonymá, napr. **étudiant, étudiante/élève** (študent/žiak, študentka/žiačka), **étudier/apprendre** (študovať/učiť sa), **études/apprentissage** (štúdiá/učenie), atď. Napokon reagujú na podnet učiteľa „Faites le résumé à l'aide de nouveaux mots = Urobte resumé pomocou nových slov“, a to individuálne (skupinovo alebo kolektívne), ústne a potom aj písomne. Niekedy je potrebné doplniť časť výrazu, napríklad (emploi du) **temps** = (rozvrh) hodín. Pre úspešné zvládnutie podobných úloh odporúčame viesť žiakov k tomu, aby sa učili lexiku v kontexte, a nie izolované slová.

Podobnú prípravu a postup by sme poradili aj pri doplňovaní slov do resumé v 3. podčasti **Čítania s porozumením**. Tu je úloha o to ľahšia, že žiaci majú východiskovú ukážku pred sebou a môžu si ju prípadne opätovne prečítať. Pre celú časť Čítania s porozumením zároveň platí, že úspešnejší sú tí žiaci, ktorí získali návyk rýchleho čítania. Úlohy vyriešia za kratší čas a výsledky si môžu ešte raz skontrolovať, prípadne korigovať.

Pokiaľ ide o 2. podčasť Čítania s porozumením (rozhodnutie o pravdivosti či nepravdivosti tvrdenia s označením príslušného odseku), D. Gondová v **Didaktickej analýze testov maturitnej skúšky 2007 z anglického jazyka** odporúča: „Pri druhej úlohe je veľmi dôležité, aby si žiaci podčiarkovali v texte vety, na základe ktorých sa rozhodli pre odpoveď, pretože to pomáha pri orientovaní sa v texte a pri kontrole odpovedí“. Táto technická rada (doplnená o vyznačenie odseku k odpovedi) môže prispieť k lepším výsledkom v danej úlohe.

1. podčasť Čítania s porozumením, v ktorej žiaci zvyčajne priradujú nadpisy ku krátkym správam, resp. časti viet/vety k jednotlivým odsekom, si vyžaduje, rovnako ako predchádzajúce úlohy, pozorné, nie zbežné čítanie. Veľakrát sa totiž stane, že žiaci sa rozhodnú pre priradenie na základe zhodného slova (v nadpise i v správe), čo môže viesť k chybným záverom.

Pre 1. podčasť **Jazyka a jeho používanie** platí to, čo sme už uviedli v Poznámkach k didaktickej analýze maturitných testov A, B z francúzskeho jazyka v školskom roku 2006/2007 (viď použitú literatúru).

Po všeobecne úspešnej práci na determinantoch, substantívach a ich zhode s adjektívami bude potrebné na hodinách francúzskeho jazyka venovať väčšiu pozornosť všetkým druhom zámen: okrem osobných, privlastňovacích a ukazovacích tiež zámenám opytovacím, vzťažným (súvzťažným **ce qui, ce que**), a najmä neurčitým (**chacun/chacune; tout/toute, tous/toutes**), ktoré spôsobili problémy rovnako žiakom úrovne C (A2), ako aj maturantom úrovne A (B2).

Druhý gramatický jav, ktorý si zasluhuje v príprave na EČ MS väčšiu pozornosť, sú predložky v spojení s podstatným menom i predložkové väzby s infinitívom.

Najťažším slovným druhom a najnáročnejšou časťou vety je sloveso (vrátane nepravidelných), slovesné časy a časová súslednosť, ktorá bola veľmi obťažná pre testovaných žiakov úrovne B (B1).

Pre celú časť „Jazyk a jeho používanie“ platí odporúčanie, ktoré sa dotýka samotnej techniky čítania textov s medzerami. O zautomatizovaní rýchleho čítania už bola reč. Treba len doložiť, že žiaci budú úspešnejší pri riešení tejto časti testu, ktorá väčšinou vychádza ako najťažšia, ak sa pousilujú porozumieť celej vete, nie iba najbližšiemu okoliu medzery. Bolo to dôležité najmä v 3. podčasti jazyka úrovne A (B2) a v 2. podčasti jazyka úrovne B (B1), ktoré boli zamerané na produktívne úlohy, t.j. na výber vhodného infinitívu podľa zmyslu a jeho úpravu do správneho slovesného tvaru.

Literatúra

1. Boyer, H., Rivera, M.: *Introduction à la didactique du français langue étrangère*. Paris: CLE international, 1979
2. *Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka, úroveň A*. Bratislava: ŠPÚ, 2004
3. *Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka, úroveň B*. Bratislava: ŠPÚ, 2004
4. *Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka, úroveň C*. Bratislava: ŠPÚ, 2004
5. Fanová, A.: *Poznámky k didaktickej analýze maturitných testov A, B z francúzskeho jazyka v šk. roku 2006/2007* in: De Jaegher, D.: *Didaktická analýza testu z francúzskeho jazyka, Externá časť maturitnej skúšky 2007*. Bratislava, ŠPÚ 2007
6. Gondová, D.: *Didaktická analýza testov maturitnej skúšky 2007 z anglického jazyka. Interný materiál*. Bratislava: ŠPÚ, 2007
7. Juščáková, Z., Ringlerová, V.: *Príručka (vysvetlenie pojmov používaných v záverečných správach zo štatistického spracovania testov EČ MS)*. Interný materiál. Bratislava: ŠPÚ, 2008
8. Šťava, E.: *Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka úroveň A*. Bratislava: ŠPÚ, 2008
9. Šťava, E.: *Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka úroveň B*. Bratislava: ŠPÚ, 2008
10. Šťava, E.: *Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka úroveň C*. Bratislava: ŠPÚ, 2008
11. Tagliante, C.: *La classe de langue*. Paris: CLE international, 1994